

Kongl. Statistiska Centralbyråns cirkulär

till rikets samtliga kyrkoherdar och församlingsföreståndare, utom i Stockholm och Göteborg, angående allmän folkräkning i riket vid utgången af året 1880;

gifvet i Stockholm den 17 April 1880.

Sedan Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 13 Februari 1880, med afseende på den allmänna folkräkning i riket, som vid innevarande års utgång skall ega rum, funnit godt i nåder bemyndiga Statistiska Centralbyrån att enligt de i nådiga kungörelsen den 4 November 1859 stadgade grunder, med iakttagande af de genom nådiga brefvet den 23 November 1869 föreskrifna jemkningar i afseende å de upplysningar, som böra inhentas, vidtagna de åtgärder och meddela de föreskrifter, som för folkräkningens ändamålsenliga förberedande och utförande må finnas erforderliga, så får Kongl. Statistiska Centralbyrån härmed meddela:

a) att den anbefalda folkräkningen afser att utröna förhållandet vid det *borgerliga årets slut*, eller den 31 December 1880, intill hvilken tidpunkt altså samtliga de källor, som för upplysning behöfva anlitas, böra sorgfälligt kompletteras;

b) att uppgifterna till folkräkningen skola af presterskapet meddelas Statistiska Centralbyrån i form af utdrag ur husförhörslängden, för hvilket utdrag särskildt tryckta *formulärblanketter* skola af Centralbyrån tillhandahållas;

c) att utdraget ur husförhörslängden skall meddelas för *hvarje församling* eller kyrkosamfund, för hvilket sådan längd eller personalförteckning föres; skolande altså, då ett pastorat utgöres af flera församlingar, nytt ark af formulärblanketten börjas för hvarje församling;

d) att, då kyrkosocken är delad mellan två eller flera *län*, särskildt utdrag ur husförhörslängden skall lemnas för hvarje särskild länsdel, såsom utgjorde denna en församling för sig, dock i sådant fall alltid med utsättande i arkrubriken af ordet "församlingsdel";

e) att jemte ifyllande å hvarje ark af *församlingens namn* m. m., som af rubriken å formulärblanketten antydes, äfven skall utsättas det *arkantal* af utdrag, som för hvarje församling eller församlingsdel aflemnas;

f) att formulärblanketten är uppdelad i 14 *kolumner*, hvilka hafva följande innehåll:

Bihang N:r 16, 1/4 ark, utgifvet i Stockholm den 1 Maj 1880.

Stockholm 1880. Kongl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.

Utdrag ur Husförhörslängden för..... församl. i.....

1	2	3	4
Hushåll eller matlag.	By eller lägenhet (quarter eller rote i stad). (Bynamnet skrivnes på särskild rad och understrykes.) Namn (fullständigt) å hvarje person; familjeställning (h = hustru, s = son, d = dotter o. s. v.)	Yrke , embete, tjänst, näringsfång.	Lyte ; främmande nationalitet el. religionsbekännelse ; frånvarande .

prosteri,..... län, d. $\frac{31}{12}$ 1880. ark.

(Forts.)	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Födelse-		Ogift.	Gift.	Dokning.	Enka.	Frånskild.	Frånskild.	Frånskild.	Frånskild.
	år.	ort (församling i N. N. län eller stad).								

och att vid införandet i dessa kolumner iakttages med afseende å

kol. 1: att med tydligt uppdragna klammer skola utmärkas de personer, som tillhöra ett och samma hushåll eller matlag, så att härigenom lemnas tillräcklig ledning för Centralbyrån att kunna beräkna hushållens eller matlagens antal och storlek;

kol. 2: att å vederbörliga ställen utskrifves på särskild rad och understrykes namnet å hvarje by, lägenhet eller köping (quarter eller rote i stad), med tillagd särskild anteckning, om by eller lägenhet tillhör annat härad eller tingslag än öfriga delen af församlingen, och

att under hvarje by eller lägenhet följer personalförteckningen, upptagande *fullständiga* namnet å hvarje person jemte uppgift om ställningen inom familjen såsom hustru, son, dotter m. m., i hvilket senare hänseende lämpliga förkortningar må användas, och hvarvid iakttages, att ingen person med dertill hörande anteckningar får upptaga mera än en rad;

kol. 3: att så vidt möjligt noggrann och fullständig uppgift meddelas om innehafvande yrke, embete, tjänst eller näringsfång (t. ex. jordegare, arrendator, jordtorpare, statorpare, nybyggare; skomakare, skraddare, skomakaregesäll, skraddarlärning; husman, tjänste-, stat-, backstugu-, undantags-, inhyses-, fattig-, hospitals-hjon, lösdrivare, fånge o. s. v.), och detta äfven för qvinna, då eget yrke eller näringsfång af henne utöfvas; att jemväl meddelas uppgift om liktidigt idkade flera yrken, af hvilka det först angifna är att anse som det hufvudsakligaste, äfvensom om förut innehafdt yrke för dem, som för närvarande ej till annat yrke eller näringsfång äro hänförlige, hvilket tillägg till ett ännu innehafvande yrke bör, för till äfventyrs framtida behöflig identifiering, äfven göras, då personen i fråga vanligen benämnes efter ett sådant yrke, likasom i dylikt fall äfven vissa titlar kunna utsättas (t. ex. hemmansegare och f. d. fanjunkare; godsegare och kammarherre), hvaremot blotta titlar, som ej upplysa om innehafvande tjänst, yrke eller näringsfång, sakna värde för yrkesredogörelsen;

kol. 4: att endast följande *lyten* antecknas, nemligen sinnessjukdom, blindhet och döfstumhet, hvarvid i fråga om *sinnessjukdom* särskildt antecknas "sinnessjuk från barndomen" för dem, hvilkas sinnessjukdom uppdragats redan i barndomen, hvarjemte äfven personer, veterligt lidande af periodisk eller intermittent sinnessjukdom,

böra till sinnessjuka hänföras; och att i afseende på *blindhet* iakttages, att såsom blinde uppföras späda barn lidande af detta lyte och bland andra personer endast de, som ej med synsinnet kunna säkert vägleda sig sjelfva (sakna gångsyn), samt att till *döfstumme* ej få räknas blott döfva personer; och bör desslikes antydvas, derest sådant är känt, om något af dessa lyten varit *ärfylligt* eller visat sig hos nära släktingar;

att i kol. 4 dessutom bör för *utländsk undersäte*, som i församlingen är boende, lemnas så vidt ske kan upplysning om den främmande magt, till hvilken sådan person står i undersätlighetsförhållande, hvarvid benämningarna "Tyskland", "Tyska riket", "Österrike" o. dyl. ej äro tillräckliga, utau bör sjelfva staten närmare angifvas, t. ex. Preussen, konungariket Sachsen, Hamburg, Bayern, Ungern o. s. v.; hvarförutom torde iakttagas att, ehuru det gäller som regel, att saknad särskild anteckning om undersätlighetsförhållandet innebär, att personen i fråga är svensk undersäte, förvärfvade rättigheter i senare hänseendet ändock måtte antecknas, der utländsk födelseort kan gifva anledning förmoda äfven utländsk undersätlighet;

att för hvar och en af de svenska undersätar, som tillhöra *främmande stam*, bör likaledes i kol. 4 anteckning göras med orden Finne, Lapp, Zigenare o. dyl., kunnande härvid i någon mån tagas till ledning det inom hushållet vanligen begagnade talspråket, hvarjemte i afseende på Lappbefolkningen särskild upplysning önskas rörande dess olika slag af näringsfång (t. ex. fjell-, skogs-, fiske-lapp o. s. v.), hvilket lämpligast antecknas i kol. 3;

att för de inom församlingen boende *främmande trosförvandter*, för hvilka ej af eget kyrkosamfunds föreståndare särskild folkmängdsuppgift meddelas Statistiska Centralbyrån, skall äfven i kol. 4 antecknas religionsbekännelsen samt ordet "odöpt" för barn, som af konfessionella skäl ej befordrats till dopet, hvarförutom i fråga om främmande trosbekännare iakttages, att, der, jemlikt § 8 af Kongl. Maj:ts nådiga förordning den 31 Oktober 1873, dessa finnas i kyrkoboken särskildt upptagna, förteckningen å dem intages i slutet af utdraget men före slutsumman, på det de ej må undgå att i församlingens och rikets folkmängd inräknas; samt

att, då i husförhörslängden kvarstående och följaktligen i utdraget uppförd person veterligen vistas och bor utom församlingen, detta skall i kol. 4 utmärkas med ett slutligt tillägg af ordet *frånvarande* eller annan lämplig anteckning;

kol. 5: att åt uppgifterna om *födelseåren* måtte egnas all den noggrannhet, som påkallas för beräkningen af Sveriges lifslängds- och dödlighetstabeller, och torde särskild uppmärksamhet i detta fall egnas åt de uppgifter, som gälla till hög ålder komna personer (öfver 90 år);

kol. 6: att, fastän utelemnande af uppgift om *födelseorten* må innebära, att personen i fråga är född inom samma församling, för hvilken utdraget är gällande, det dock är bättre att äfven denna, om ock med lämplig förkortning, uttryckligen angifves, likasom så måste ske, när födelseorten är utom församlingen, hvarvid i fråga om församlingar å landsbygden äfven länet alltid bör antecknas;

koll. 7—14: att för en rätt fördelning efter *kön* och *civilstånd* ett streck (|) insättes i någon af dessa kolumner enligt rubrikernas lydelse, hvilket iakttages äfven

ör minderåriga barn, och är det af synnerlig vigt att härvid icke någon förväxling mellan kolumnerna måtte förekomma;

g) att kolumnen 1 samt kolumnerna 7—14 skola för hvarje sida *nedsummeras* samt med transporter och slutsummor för hela församlingen utföras, af hvilka slutsummor alltså utrönes församlingens rätta folkmängd, i öfverensstämmelse med hvilken därför ock den föreskrifna *summeriska redogörelsen* för folkmängden, hvilken afser samma tidpunkt, eller den 31 December 1880, skall, derest så behöfves, rättas innan den till Statistiska Centralbyrån insändes;

h) att, jemlikt Kongl. Maj:ts nådiga cirkulär till konsistorierna den 20 Januari 1865 i afseende på afförandet ur kyrkobok af å kyrkoskrifningsorten obefintliga personer, utdraget ur husförhörslängden skall slutligen under rubriken *qvarstående obefintlige* upptaga en afskrift af fullständigt namn, yrke och födelseår för alla de personer, som vid 1880 års slut qvarstå å den anteckningslista, å hvilken på föreskrifvet sätt såsom obefintliga ur husförhörslängden öfverflyttade personer blifvit uppförda, hvarvid tillägg är önskligt om sannolik vistelseort, der anledning kan till sådant förekomma;

i) att utdragets öfverensstämmelse med vederbörande ministerialbok skall af kyrkoherde eller församlingsföreståndare medelst *namnets undertecknande* bestyrkas; samt

k) att utdraget ur husförhörslängden bör till Statistiska Centralbyrån *insändas* på samma gång som utdragen ur ministerialböckerna inom den härför fastställda tiden eller inom Februari månads utgång år 1881, dock kan, derest hinder härför möter, en månads anstånd medgifvas för insändandet af förstnämnda utdrag jemte summeriska folkmängdsredogörelsen.

Ofvan omförmälda *formulärblanketter* för utdragens meddelande komma att under nu instundande sommars lopp af Statistiska Centralbyrån i nödigt antal utdelas med posten till hvar och en kyrkoherde och församlingsföreståndare, hvilka härmed anmodas att, derest af tillfällig anledning brist å formulärblanketterna skulle yppas, derom underrätta Centralbyrån, af hvilken i sådant fall bristen skall skyndsamt afhjelpas.

Med hvarje sändning af dessa formulärblanketter skall följa en dylik blankett ifylld med *exempel*, att tjena till ledning för tillämpningen af ofvan gifna föreskrifter för utdragens rigtiga meddelande.

För folkräkningens utförande i Stockholm och Göteborg skola särskilda föreskrifter meddelas.

Stockholm i Kongl. Statistiska Centralbyrån den 17 April 1880.

ELIS SIDENBLADH.

Karl Sidenbladh.

Bihang N° 17, 1/2 ark, utgifvet i Stockholm den 1 Maj 1880.

Stockholm 1880. Kongl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.

Kongl. Arméförvaltningens å Civila Departementet kungörelse,

om underhållsutdelningen från Vadstena krigsmanshuskassa för år 1879;

gifven i Stockholm den 16 April 1880.

Sedan afskedspass och läkarebetyg ej mindre för de vid 1879 års münstrings- och inspektionsförrättningar afskedade och till underhålls åtnjutande genast anmälde krigsmän, än ock för dem, hvilka, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts nådiga bref den 10 September 1831 och den 30 December 1835 samt f. d. Kongl. Krigskollegii kungörelser af den 18 November 1831 och den 27 Januari 1836, varit uppförde å underhållsexpektans och uppnått föreskrifna lefnads- och tjänstår, till Kongl. Arméförvaltningen inkommit, samt Kongl. Förvaltningen derjemte fått emottaga nådig befallning om underhålls tilldelande till åtskillige afskedade krigsmän, som, ehuru ej till underhåll anmälde, likväl blifvit dermed benådade; så har Kongl. Förvaltningen, i enlighet med de uti gällande författningar eller särskilda nådiga föreskrifter utstakade grunder tillagt underhåll af krigsmanshusmedlen åt samt utfärdat underhållsbref för nedannämnde personer, nemligen af:

Kongl. Svea lifgardet:

Lifkompaniet: Gardisterne Carl Gustaf Alm och Olof Olsson;

2dra kompaniet: Gardisten Nils Persson Krantz;

5te kompaniet: Gardisterne Per Gustaf Johansson, Johan Vilhelm Pettersson och Daniel Fredrik Svensson;

7de kompaniet: Gardisterne Carl Johan Fredrik Hultman och Gustaf Vilhelm Gren samt Trumslagaren Emil Josef Junell.

Kongl. Lifgardet till häst:

2dra squadronen: Gardisten Lars Johan Boström;

3dje squadronen: Korporalen Per Daniel Pettersson.